

درگاه

اون بش كونده بر نشر اولور علم وصنعت مجموعه سی

۲۰ نیسان ۱۳۳۸

نومرو: ۲۵

ایکنجی سه: اوچنجی جلد

مصححه

لسانه دائر کفنگر

حمدالله، صبحی تورکجه نك صوك مرحله سینه بر آد بولش: چیللاق تورکجه. بو تسمیه نك معناسی بک آبی حسن ایتدم. یارسک لوکسینور موزه سنده، صوماکی و بیاض سرمدن مرکب بر قادن هیکی واردرکه، آکسهدن طوبوغه قادار قوروم قیوریم دوشن صوماکی اوابارندن یاواش یاواش صییریلیر، قاعده سی اوزه رنده ده بو کتبه اوقونور: «طبیعت فن قارشینسده صوبونورکن...» بو هیکی سومزدم، چونکه، انسان کوزه لکنده دکل، بالکس هیکی کوزه لکنده وشاعرا نه بدی. یالکز بو هیکل، کتبه سندن ده آگلشیلیدنی کی، بر معناسی واردی: بر عصر دن بری ایبارله فن قارشینسده طبیعت ناسل صوبونیدنی تمیل ایدیوردی. حمدالله صبحی نك تورکجه یه اضافه ایتدیکی بو «چیللاق» صفی بکا بونی خاطر لاندی. اوت تورکجه، سنه لردن بری، طلیق بو هیکل کی، اسکی رنکین کسوه سی آتیور، ب بیاض وجودله اورتیه چیقور، جدرلرسانک رنکارنک قوماشلردن کسوه سی سوه لرلردی. بز نفی سو ییوروز. بکی نازلرلر نك همین هوسی بو چیللاق تورکجه نك کوزه لکنی حسن ایدیورلر؛ لکن تورکجه بوتون وجودله هنوز اورتیه چیقما دی. قونوشوله قونوشوله بورغون دوشن بو بیی صوك دورلرک بزمکچکوسی ظن ایدهلر آلدانیرلر. اوچ بوز سنه اول یازی یازان پچوی ساده تورکجه یه میالیدی؛ مشهور تانچنک مقدمه سنده بو آرزوسی صراحتله کوستر بر و کتبی بو آرزوسنه کوره یازدینی سویلر. اوئدن بوز سنه صوگرا، آجرتالک وزیر ابراهیم باشانکده بو میلی وار، اوده منجم باشی تاریخی، ترجمه ایدلک ایچون، ندیمه وترجه ایشنده جالبه جق اولان رفیق لرله تسام ایدهرکن، ساده تورکجه کی کوزه نه لرخی خاطر لاندی؛ اوئدن بوز سنه صوگرا ککن شعیخ غالب، حسن وعشق باشنده مصططع اسلوبله آکلیر، تورکجه یه میانی حرارتله آگلایر، حاصل شناسی یه، کاله، حامده قادار بو هپ بو آرزو، بو میل اظهار اولور. بو کونک چو جوقلری:

دیهن شیخ غالب لسانده کی باشقه لی درحال حسن ایدهلرلی؟

اوت طرز قدیم شعر ی بوزدق هر ج و هر ج ایتدک دیهن عبدالحق حامدک لسانده، اسکیلردن نه قادار فرقلی برچشی کوره بیایر؛ بکی لسانک ذوقی بولسلر بولسلر آنچاق توفیق فکرتک:

بارین سن آغری کون دوغمن حاضر لارسک! صافین بر آرز بک ایپ مانظر آلمدن کیتمه، آچنجه یلکسی، هیچ باقه، اوناسین وارین، قایق چو جوق کبیرر اوینوبوری، قید اغمه! کی مصراعرلندن اعتباراً بولغه باشلارلر. صوك نسلک یازیلری صرفاً بوسوتون تورکجه لشدی؛ مع مافیه خلق بو قادار تورکجه براسلوی «مونه» قریستو، «انجی قادن»، «طونجمن قیزلر» رومانلر نك اسلوب قادار قولای سوکودره یور. خاقی بورومانلری اوقورکن لسانک، املانک، نحوک، صرفک، هنج برکولکنه اوغرا یور، حتی بونارک وجودنی بیله حسن ایچور، آقار بر صو کی اوقوبوز، یالکز وقعه یه دقت ایدیور. اک آبی تورکجه کی بورومانلرک مترجاری می یازیبورلر ده لی؛ رشاد نورینک صوك درومانده خالص تورکجه دن نمونه اوله صحیفه لر کوردکم بابیلدم، لکن ظن ایتکم خلق بو صحیفه لرده کی نثرک کوزه لکنی حسن انسون؛ اونی بز حسن ایدیوروز. چونکه یکر می سندن بری متعل یازینک تکلمی حسن ایدیوروز، صوك نثر بزه لک زیاده بیتامش، باقلاش، ب بیاض کورونوبور.

لسان دیلدیکی وقت یازی لسانی آگلایورم. یوقسه بیایر که ندیم سواقنده اوده بزم کی قونو شوریدی؛ قونوشورکن صیغه حلالری بزم کی «کلبور، سو ییور، کز ییور» طرزنده تکلم ایدردی، فقط یازارکن بو «بور» لر خذف ایدهلر، دورت عصر اولکی جدرلر کی مضارع شکانده یازاردی. ندیمک بوتون دیوانده، ظن ایدهرسه م برنک «بور» ه تصادف ایدایلر. یازی کندی باشنه بر وجوددر، ایشته او، اسکی کسوه سی آتیور، صوبونوبور. بزم نسل لسانده سلفلرک بجم ذوقندن شکایت ایدیوردی. فقط بزم نسلک لسانده ده فرنک ذوقندن شکایتلر باشلادی، اوت شکایتلر، همده بک تورکجه ظن ایتدیکنر جله لرده کی کله لر، بک تورکجه ظن ایتدیکنر ادا لرده دائر شکایتلر ایشیدیلور، قلعه فرانسه جه لک تأییدن اک زیاده قولایانلر خالص تورکجه یازاییورلری؛ تورکجه تام عیازنده

تفرایده چیکی زمان ناصل نیجلی ایده جک؛ بونی بو کوندن کم کسیره بیلیر؟

بر زمان استانبول لهجه سی تورکجه نك عیاری اوله رق کوستر یلردی. بون لهجه یی عیار اوله رق تاقی ایتکنده مترددم؛ چونکه استانبول ده بوزک وطنده بر منطقه در، اولک ده لهجه سنک خصوصیتلری وارکه قواعد کلز، بالفرض استانبوللر «آلامق» مصدرنی «آلامق» طرزنده، لازم اوله رق، قوللانیرلر، آگلشیلماز بر هوا وهوسله «آوی» کله سنی «آجو» شکانده سویلرلر. بر مخرجدن اولان «خان» و «آن» کله لرخی مفعول فیه مفعول فیه شکانده «خنده» و «آنده» تلفظ ایدهرکن برنی «خان دا» اوته کندی ده «آن ده» اوله رق تلفظ ایدهلر، استانبول لهجه سنک بو هوا وهوسلرخی قاج طشره لی آگلار؛ استانبول شهرنی لهجه سنده کی بو هوا وهوسلردن تورکک مکشترک مالی اولان صرفنه تحکم ایده بیلیر؛ تورکک ادبی لسانی ملی ومشترک بر میراند، اوکا پاختده داخل اولق اوزره هیچ بر شهر تحکم ایده م؛ دیک دها دا و غور اولور، ضیا پاشا نه دیوردی؟

استانبول ایکن مقر عرفان پادی ایی طشره لی بو حال وانی بری می بری رهال

فقط بری وانی یاخودده اضربو او، اوته کی ده رهالی اولان او ایکی طشره لی، اوزمان تورکجه یه؛ اوز بوردرلر نك لهجه سنی تحکم ایدیرمیلر؛ ادبی لسانی اوزمانکی فصاحت و طبیعت کوره کوزه لشدیریلر. دونکی استانبول لهجه سنه مقابل، شیمیدی ده بر کوبو لهجه سنک عیاری اورتیه آتیلایلر. بر نورکوده بو کوزه ل مصراع تصادف ایتدم:

بلبل نه اوترسک چوقور اووا ده؟

«چوقور اووا» تورکجه ده وادیدر ووا دی ایکی طاع آراسنده، آقاجقلر ایچنده عادات بزم سده اولدینی کی کوستر؛ فقط «چوقور اووا» کله سی قابل کی «وادی» کله سنک برینه کپین.

حیانه برمشله اولان حمدالله صبحی نك ذوق اعتبارله - جوق کوزه ل اولان فکرلری لسانه دائر ملاحظه لریمه برایشیق کی ووردی؛ کله جک مصاحبه مده «تورکجه یه» یه دائر فکرلری سوبله جکم.

عمری کمال